

ABD'nin İsrail'in politikalarına önkoşulsuz destek vermesinde ABD'deki İsrail lobisinin büyük etkisi var.

İnceleme

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Ortadoğu Danışmanı
kemahan@yahoo.com

ABD-İSRAİL İLİŞKİLERİ: BÖYLE DOST DÜŞMAN BAŞINA

The U.S.-Israel Relations: I Would Wish Such a Friend on My Worst Enemy

Abstract

A similar kind of relationship at the level of which the U.S.-Israel relations have reached today has almost never be seen in the history. The relationship between these two countries is called a "special relationship". In the international politics, there's a basic approach such as a State's setting its objective as protecting its own national benefits in foreign policy. However, when it comes to evaluating the relations with Israel, the fact that the U.S. doesn't take this approach into consideration is understood. The point at which the U.S. – Israel relations have reached is in a level that not only affects these two countries but also the world politics, the Middle Eastern region in particular. Therefore, the relationship between the U.S. and Israel deserves to be emphasized in terms of its level and the effect that it produces. Because, it has been seen that the dimension that has been reached by the historical course of the two countries became a burden not only to Israel's enemies but also to Israel's alliances and even to the U.S.

İnceleme

İsrail Ortadoğu'da demografik bakımdan küçük bir ülke olsa da askeri, ekonomik ve politik güç bakımından bölgenin en güçlü ülkesi durumundadır. İsrail'in zayıf ve düşmanlarla çevrili, çaresiz ve her türlü desteğe muhtaç bir ülke olduğu yaklaşımı geçersizdir.

Giriş

Günümüzde ABD-İsrail ilişkilerinin ulaştığı düzeye benzer bir ilişki türü tarihte neredeyse hiçbir zaman yaşanmamıştır. Söz konusu iki devlet arasındaki ilişki "özel bir ilişki" türü olarak adlandırılmaktadır.¹ Uluslararası politikada bir devletin dış politikadaki temel amacının kendi ulusal çıkarlarını korumak olması gibi temel bir yaklaşım vardır. Fakat İsrail ile olan ilişkileri değerlendirildiğinde, ABD açısından söz konusu yaklaşımın göz önünde bulundurulmadığı anlaşılmaktadır. ABD ile İsrail ilişkilerinin ulaştığı nokta sadece bu iki devleti değil, başta Ortadoğu bölgesi olmak üzere dünya siyasetini etkiler düzeye gelmiş bulunmaktadır. Bundan dolayı ABD'nin İsrail'le ilişkileri, düzeyi ve yarattığı etki itibarıyla üzerinde önemle durulmayı hak etmektedir. Zira iki ülke ilişkilerinin tarihsel seyriyle birlikte ulaştığı boyutun artık sadece İsrail'in hasımları için değil, müttefikleri ve hatta ABD için de bir yük haline geldiği görülmektedir.

Tarihsel Geçmiş

ABD, İsrail'i 14 Mayıs 1948 tarihindeki kuruluşundan 11 dakika sonra tanıyan ilk ülke olmasına rağmen, ABD ile İsrail arasındaki ilişkiler ilk başlarda yavaş yavaş ilerlemiştir. ABD ile İsrail arasındaki ilişkilerin gelişme seyri ABD'nin II. Dünya Savaşı sonrasında dünya işleriyle ciddi olarak ilgilenmeye başlamasıyla aynı döneme denk gelmektedir. Bu dönemde ekonomik ve stratejik bakış açısına sahip olan ABD yönetimi, petrole sahip Arapları küstürmemeye özen göstermiştir. Bir anlamda ABD günümüzde olduğu gibi ne pahasına olursa olsun İsrail yanlısı bir politika değil de, kendi ulusal çıkarlarının gereği

olan bir tutum takınmıştır. 1956 yılında Nasır'ın Mısır'da Süveyş Kanal Şirketi'ni millileştirmesi, İngiltere, Fransa ve İsrail'in Mısır'a saldırmalarıyla yaşanan Süveyş Savaşı'nda ABD'nin İsrail'e karşı tavrı kendi ulusal çıkarları açısından anlam taşımaktadır. 1948-1967 yılları arasında ABD'nin Ortadoğu'daki asıl çıkarı Sovyetler Birliği'ni bölgeden uzak tutmak olmuştur. Bunun için Arapların küstürülmemesi önem arz etmiştir.

Stratejik dengenin önemli olduğu Soğuk Savaş döneminde bu dengenin Sovyetler Birliği lehine kaymaması ABD için hayati önem arz etmiştir. Bölgede yaşanan Batı karşıtı Arap milliyetçiliğinin, İsrail'e verilecek olan destekle daha da azdırılması ve Sovyetler Birliği eksenine kayma olasılığı söz konusu olmuştur. Bu tür kaygılar ABD'nin 1967 yılına kadar olan süredeki Arap-İsrail yaklaşımını belirleyen temel faktör olmuştur. İsrail, 1967 yılında yaşanan Altı Gün Savaşı'nda Mısır, Suriye ve Ürdün'e karşı net bir zafer kazanarak kendisini ispatlamış ve bölgede "stratejik bir değer" olduğunu ortaya koymuştur. Altı Gün Savaşı'ndan sonra İsrail Ortadoğu'da ABD lehinde rol alarak Sovyetler Birliği'nin bölgede yayılmasının kontrol altına alınmasında yardımcı olmuştur. Bu uğurda Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler içinde olan Mısır ve Suriye gibi devletlere utanç verici yenilgiler yaşatmıştır.² Bunun yanında İsrail, ABD'nin bölgedeki ileri karakolu ve gözetleme merkezi olarak faaliyette bulunmuştur.

1967 savaşı'ndan sonra ABD, Arap-İsrail sorununa yaklaşımını değiştirmeye başlamıştır. Daha önce Arap devletleri ile İsrail arasında ateşkes sağlamayı öngören bir politika izleyen ABD, 1967 savaşı'ndan sonra daha İsrail yanlısı bir politika takip etmeye başlamıştır. Bu çerçevede

Kamuoyları, İsrail'in aşırılıkları konusunda en önemli sorumlularından biri olarak ABD'yi görüyor.

ABD, İsrail'in işgal ettiği topraklardan hemen çekilmesini isteyen Sovyetler Birliği'ne karşı çıkmış ve Birleşmiş Milletler'de İsrail yanlısı tutum sergilemiştir/sergilemektedir.³ ABD bu yaklaşımla Sovyetler Birliği'ni Ortadoğu'dan uzak tutmak isterken, İsrail yanlısı tutumuyla Arapları Sovyetler Birliği'ne yaklaştırmış ve Sovyetler Birliği'nin bölgede daha etkin olmasına sebep olmuştur. 1970'li yılların sonunda Ortadoğu'da gelişen olaylar -yani 1979'da Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgali, İran'da gerçekleşen Şah ve Batı karşıtı İslam Devrimi- İsrail'in ABD nezdindeki stratejik değerinin daha da artmasına neden olmuş ve ABD-İsrail ilişkileri "stratejik ilişki" düzeyine ulaşmıştır. Hatta Reagan'ın ikinci başkanlık döneminde (1985-89) ABD tarafından İsrail'e

NATO ülkeleri dışındaki en önemli müttefik statüsü verilmiştir. Bu statüyle İsrail, ABD'nin silah sistemlerine ve savunma ihalelerine daha rahat ulaşma imkânı yakalamıştır. Yine bu dönemde ABD, İsrail'e yaptığı yardımı üç milyar dolara çıkarmış ve 1985 yılında bir de serbest ticaret anlaşması imzalamıştır.⁴ Soğuk Savaş yıllarında İsrail'i "stratejik bir değer" olarak gören ABD, İsrail'den ekonomik, askeri ve diplomatik desteğini neredeyse hiç esirgemediği gibi zaman zaman bu desteğe karşılık ciddi maliyetler ödemiştir. Mesela, 1973 Savaşı'nda olduğu gibi İsrail'e acil ekonomik, askeri ve diplomatik destek verdiği için Arap Dünya'sının petrol ambargosuyla karşılaşmıştır.

İnceleme

ABD'deki İsrail lobisi, İsrail konusunda aynı şekilde düşünen beyin takımlarını önemli noktalara taşıyabilmekte, akademik camiayı baskı altına tutabilmekte ve “anti-Semitizm”i bir silah olarak kullanarak İsrail’in politikalarına ilişkin haklı eleştirilerin önüne geçmektedir.

ABD'nin verdiği destek öyle bir seviyeye ulaşmıştır ki, İsrail'in ABD'deki destekçileri artık bu ülkenin sadece Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi “stratejik bir değer” taşımadığını aynı zamanda ABD'nin desteğini ahlaken de hak ettiğini anlatmaya çalışmışlardır. İsrail'in destekçileri bu durumu şu şekilde gerekçelendirmişlerdir:⁵

- 1- İsrail zayıf ve etrafı düşmanlarla çevrili bir ülkedir.
- 2- İsrail demokrasiyle yönetilmektedir ve bu ahlaken de tercih edilen bir yönetim biçimidir.
- 3- Yahudi halkı geçmişte kendisine karşı işlenen suçlardan dolayı çok acı çekmiştir ve bu yüzden özel muamele görmeyi hak etmektedir.
- 4- İsrail'in davranışları ahlaki açıdan muhaliflerinkinden daha üstündür.

Oysa kuruluşundan günümüze İsrail'in tutumları objektif bir şekilde incelendiğinde, yukarıdaki ortaya konulan savların hiç de ikna edici olmadığı hatta birer “mit” olduğu anlaşılacaktır.

İsrail Düşmanlarla Çevrili Zayıf Bir Ülke midir?

İsrail'in düşmanlarla çevrili zayıf bir ülke olduğu yaklaşımı İsrail'in geleneksel saldırgan davranışlarına meşruiyet kazandırmak için İsraili liderler ve onların destekçileri tarafından ortaya atılan bir görüştür. İsrail, 1948 yılından bugüne Araplarla yaptığı savaşlarda üstünlük sağlamıştır ve bugün Batı Şeria ve Golan Bölgesi'ni işgal altında tutmaktadır. İsrail'in Araplara karşı elde ettiği üstünlük İsrail'in hiç de dillendirildiği gibi zayıf ve yardıma muhtaç bir ülke olmadığının kanıtıdır.⁶

İsrail Ortadoğu'da demografik bakımdan küçük bir ülke olsa da askeri, ekonomik ve politik güç bakımından bölgenin en güçlü ülkesi durumundadır. Günümüzde Ortadoğu'nun en büyük as-

keri gücü nükleer silahlarla birlikte İsrail'dir. İsrail kendisi açısından tehdit gördüğü devletleri bir bir devre dışı bırakmıştır. Mısır ve Ürdün, İsrail ile barış antlaşmaları imzalamışlardır. Suudi Arabistan ise barış teklifinde bulunmuştur. Uluslararası alanda ve bölgede değişen dengeler Suriye'yi zayıf bir konuma getirmiştir.⁷ 2003 yılında Irak işgal edilmiştir. Filistinliler ise 2006 yılından beri bölünmüş durumdadır. İran ise 31 yıldır Batı'nın giderek artan politik, askeri ve ekonomik ambargosuyla karşı karşıyadır. Bütün bu değerlendirmeler göz önünde bulundurulduğunda İsrail'in zayıf ve düşmanlarla çevrili, çaresiz ve her türlü desteğe muhtaç bir ülke olduğu yaklaşımının geçersizliği açıkça görülmektedir.

ABD İsrail'e Demokrasiyle Yönetildiği İçin mi Destek Veriyor?

Yıllardır başta ABD olmak üzere Batı'da Ortadoğu'nun tek demokrasiyle yönetilen ülkesinin İsrail olduğu anlatıla geldi. Buna göre, demokrasiyle yönetilen İsrail diktatörlerle çevrili olan Ortadoğu çöllerinde “siyasi bir vaha” olarak varlığını sürdürmektedir. Bundan dolayı İsrail'in desteklenmesinin ahlaken doğru olduğu tezi anlatılmaya çalışılmıştır. Her nedense dünyanın değişik yerlerinde onlarca demokrasiyle yönetilen ülke varken bunların hiçbiri İsrail'in gördüğü ilgiyi görmemiştir. Hatta geçmişte ABD kendi çıkarı için faydalı gördüğü durumlarda demokratik yönetimleri devirmekte ve bunlara karşı diktatörleri desteklemekte tereddüt etmemiştir. Bundan dolayı demokratik bir yönetime sahip olup olmamak ABD'nin İsrail'e olan desteğini haklı çıkartacak geçerli bir argüman değildir.⁸

Ayrıca İsrail'in ne derece demokratik bir ülke olup olmadığı rahatça tartışılabilir. Demokratik bir ülkede ırk, dil ve din ayırımı yapılmadan bütün vatandaşlar eşit haklara sahipken, İsrail'in

İnceleme

yaklaşık yüzde yirmisini oluşturan Arapların ikinci sınıf vatandaş muamele görmesi, demokratik olma yargısını tartışılır kılmaktadır.

İsrail'in demokratikliğinin tartışılır olduğunu görmek için hem Arap vatandaşlarını hem de Gazze ve Batı Şeria'daki Filistinlilere karşı davranışına bakmak yeterlidir. İsrail bir taraftan Arap vatandaşlarına ikinci sınıf hatta daha kötü davranarak, diğer taraftan Gazze'yi abluka altında tutarak ve Batı Şeria'da yeni yerleşim yerleri açarak "şeklen demokratik bir ülke" olduğunu ortaya koymaktadır. Söylemi bir tarafa bırakıp İsrail'in eylemleri göz önüne alındığında, İsrail'in Ortadoğu çöllerinde bir "demokratik vaha" olmadığı, aksine 1948'den beri ortaya koyduğu dış politika davranışlarıyla bölgedeki sıcaklığı daha da artırdığı görülmektedir.

Yahudilerin Geçmişte Avrupa'da Zulüm Görmeleri Bugün Ki Uygulamalarına Haklılık Kazandırır mı?

İsrail'e verilen sonsuz desteği haklı çıkartmak için öne sürülen bir diğer gerekçe de Yahudilerin Hıristiyan Batı'da çektikleri acılı tarihtir. Yahudilerin yüzyıllardır Avrupa'da zulme uğramış olmaları ve ancak kendilerine ait bir vatanda rahat edebilecekleri gerekçesiyle birçok kişi İsrail'in ABD'den özel muamele görmeyi hak ettiğini düşünmektedir. Yahudilerin Hıristiyan Avrupa'da zulüm görmeleri onların korunmasını haklı kılmaktadır fakat bu durum masum olan üçüncü tarafa zulüm edilmesine meşruluk kazandırmamaktadır.⁹ İsrail'in kuruluşundan itibaren Filistinlilere karşı davranışlarına göz atıldığında Filistinlilerin baştan itibaren İsrail tarafından çok kötü muameleyle tabi tutulduğu görülecektir. En azından 1948'den beri Filistinlilerin mülteci durumuna düşmeleri bile İsrail'in masum olmadığını ortaya koymaktadır.

İsraililer Ahlaklı ve Erdemli; Araplar İse İnsanlıktan Nasibini Almamış "Kötü İnsanlar" mıdır?

ABD'nin İsrail'e desteğini haklı göstermek için ileri sürülen diğer bir argüman ise İsrail'in barış peşinde koşan, tahriklere karşı büyük direniş gösteren ve erdemli insanlar tarafından yönetilen

bir ülke olarak anlatılmasıdır. Buna karşılık Araplar ise kötü niyetli, sürekli İsrail'e saldıran, sorun çıkararak ve insanlıktan nasibini almamış kişiler olarak resmedilmektedir. Buna göre, İsrail'in tek yaptığı bu kötü niyetli saldırgan insanlara karşı önlem almaktır ve kendini savunmaktır. Bundan dolayı İsrail'in ABD'nin desteğine ihtiyacı vardır. Fakat İsrail'in hatta bölgeye gelen ilk Siyonistlerin davranışlarına bakıldığında durumun anlatıldığı gibi olmadığı anlaşılmaktadır. İsraili araştırmacılar bile ilk Siyonistlerin Filistinli Araplara karşı olan davranışlarının insaniyetten çok uzak olduğunu belirtmektedirler. Aynı araştırmacılar 1947-48'de İsrail'in kuruluşunun Yahudiler tarafından işlenen infaz, katliam ve tecavüz gibi etnik temizlik suçlarını da beraberinde getirdiğini işaret etmektedir.¹⁰

Erdemli olmak ve zulüm görmek, zulmetmeyi gerektirir. Fakat İsrail'in 1948'den beri ortaya koyduğu davranışlara bakıldığında zalimce bir tutum içinde olduğu görülecektir. Örneğin, 1949-1956 yılları arasında İsrail güvenlik güçleri kendi sınırlarına sızan, silahsız ve sayıları 2700-5000 arasında olan Arap'ı öldürmüş, 1956 yılında Mısır'a saldırmış, 1967 yılında 100-260 bin kadar Filistinliyi işgal ettiği Batı Şeria'dan ve 80 bin Suriyeliyi de Golan Bölgesi'nden sürmüştür. Ayrıca 1982 yılında Lübnan'ı işgal ederek Sabra ve Shatila mülteci kamplarında 700-3bin 500 arası masum Filistinlinin katledilmesi suçuna ortak olmuştur. Kuruluşundan beri İsrail, savaş ve savaş çığırkanlığı yaparak Ortadoğu'nun sürekli kriz içinde kalmasına sebep olmaktadır. Aynı şekilde, günümüzde de İran konusunu ısıtma çabası içerisinde. Bu nedenlerle hiç kimse ABD'nin İsrail'e olan desteğini ahlaki nedenlerle haklı gösteremez, gösterse bile inandırıcı olmaz.

Peki, ABD İsrail'i Niçin Destekliyor?

Yukarıda anlatıldığı gibi ABD'nin İsrail'e olan şartsız desteği stratejik ve ahlaki olarak gerekçelendirilemiyorsa asıl sebep nasıl açıklanabilir? Stephen M. Walt ve John Mearshemier'e göre bunun açıklaması ABD'deki İsrail lobisinin sahip olduğu muazzam güçte saklıdır. İsrail lobisinin ABD siyasi sistemini yönlendirecek gücü olmasaydı, ABD'nin İsrail ile ilişkileri bugün olduğu

İnceleme

gibi içli dışlı olmazdı. İsrail lobisinin mensupları günlük yaşamlarını İsrail çıkarlarına fayda sağlayacak ve ABD dış politikasını yönlendirmek gayesiyle büyük çaba harcayarak geçirirler. Lobi üyelerinin çalışmaları seçimlerde İsrail yanlı adaylara oy vermekten, mektup yazmaya, ekonomik yardım sağlamaya ve İsrail yanlı örgütleri desteklemeye kadar uzanır.¹¹ İşin daha da ilginç, karar alma mekanizmaları üzerinde kurdukları baskıyla, İsrail'in hiçbir davranışının eleştirilmesine izin vermezler.

Başta Amerika-İsrail Halka İlişkiler Komitesi (AIPAC) olmak üzere iyi organize olmuş örgütler kuran Yahudiler, Amerikan nüfusunun yaklaşık yüzde 2-3'ünü oluşturmasına rağmen bugün itibarıyla ABD siyasi sistemine ciddi şekilde nüfuz etmiş duruma geldiklerini her fırsatta göstermektedirler.¹²

Söz konusu lobi, ABD'nin İsrail'e desteğini sağlamak için iki ana strateji takip etmektedir. Bunlardan birincisi, hem meclise hem de yürütme organına baskı uygulayarak ABD'nin İsrail'i desteklemesini sürekli hale getirmektir. Lobi bu işi yaparken de İsrail'i desteklemenin ABD açısından "akıllı" bir politika olduğunu göstermeye çalışmaktadır. İkinci olarak, bu lobi sürekli olarak İsrail'i olumlu bir şekilde anlatarak ABD'nin kamusal söyleminde İsrail yanlı bir havanın oluşmasını sağlamakta ve oluşacak eleştirilerin de önünü tıkamaktadır. Bu arada İsrail konusunda tarafsız bir tartışmanın dahi oluşmasını dahi engellemeye çalışmaktadır.¹³ Çünkü tartışmayı kontrol etmek, ABD'nin İsrail'e olan desteğini garantiye almak demektir. Eğer tartışma kontrol edilemezse, Amerikalıların ABD-İsrail ilişkileri konusunda farklı bir politikaya yönelme ihtimalinin doğabileceği düşünülmektedir.

Bugün itibarıyla ABD'deki İsrail lobisi iyi örgütlenmiş ve sağlam kaynaklara sahip olmanın verdiği güçle meclisi etkileyebilmekte, yönetimi baskı altına alabilmekte, medyayı da etkin bir şekilde kullanabilmektedir.¹⁴ İsrail konusunda aynı şekilde düşünen beyin takımlarını önemli noktalara taşıyabilmekte, akademik camiayı baskı altına tutabilmekte ve "anti-Semitizm"i bir silah olarak kullanarak İsrail'in politikalarına ilişkin haklı eleştirilerin önüne geçmektedir.

İsrail lobisi dışında, ABD'nin İsrail'e olan desteğinin eleştiriye tabi olmadan sürekliliğini savunan bir diğer grup ise Hıristiyan Siyonistlerdir.¹⁵ ABD siyasi sisteminde etkili olan bu kişiler İsrail'in yeniden doğuşunun İncil'deki kehanetin bir parçası olduğunu inanmakta ve İsrail'in yayılmacı politikasını şiddetle desteklemektedirler. Söz konusu gruba göre İsrail'e baskı yapmak Tanrı'ya karşı gelmektir.¹⁶

Lobinin ABD'de sağladığı nüfuzun genişliği, Amerikan siyasi aklının lobi destekçileri tarafından neredeyse esir alındığı görüntüsünü vermektedir. Bilhassa ABD'nin özelde İsrail-Filistin meselesine yönelik, geneldeyse Ortadoğu'ya yönelik politikasına bakıldığında bu durumun rahatça görülmesi mümkündür. İsrail ABD yönetimi nezdinde neredeyse her konuda dokunulmazlık kazanmış gibidir. Uzun süredir ABD, Ortadoğu politikasını "think thank diplomasisi" veya "lobi diplomasisi"yle yürüttüğü görüntüsünü vermektedir.

İsrail, ABD Açısından "Stratejik Bir Yük" Haline Nasıl Geldi?

Soğuk Savaş yıllarında ABD için "stratejik bir değer" taşıyan İsrail, söz konusu Lobinin eşsiz katkılarıyla "stratejik bir yük" haline gelmiştir. Bu duruma yol açan etkenleri şöyle sıralayabiliriz:

- ABD, İsrail'e haklı haksız her konuda verdiği destekten dolayı bugün İslam ve Arap Dünyasında inandırıcılığını ve itibarını kaybetmiştir.
- ABD'nin İsrail'e desteği Ortadoğu'da Amerikan karşıtlığının oluşmasını sebep olmuştur.
- ABD'nin İsrail'e desteği Ortadoğu'da sistem dışı davranan (haydut) devletlerin bölgede halk tarafından sempatiyle karşılanmasına sebep olmuştur.
- ABD'nin İran gibi devletleri uyarması, İsrail'in sorumluluk taşımayan hareketlerini gündeme getirmekte ve ABD ikiyüzlülükle suçlanabilmektedir.

- ABD'deki İsrail lobisi sayesinde Amerikan toplumu yanlış bilgilendirilmektedir.
- ABD tarafından İsrail'e verilen sonsuz destek sadece ABD'ye değil aynı zamanda Batı değerlerine de zarar vermekte ve bu sayede Ortadoğu'da Batı'nın inandırıcılığı ciddi zarar görmektedir.
- ABD'nin İsrail'e BM'de haklı haksız her konuda destek vermesi uluslararası sistemi de zora sokmaktadır.
- Gazze'ye yardım götürülen insani yardım konvoyundaki Mavi Marmara gemisine düzenlediği saldırıda olduğu gibi, İsrail'in sorumsuz davranışları Türkiye gibi müttefiklerin de ABD ile sorun yaşamasına sebep olmaktadır.
- ABD, İsrail'den dolayı Ortadoğu'da girdiği savaş ve çatışmalar nedeniyle (Afganistan, Irak, Lübnan) ciddi şekilde ekonomik, insani ve siyasal kayıplar verirken, İsrail yönetimi ABD üzerinden kendi durumunu kolaylaştırma çabası içerisinde.

Sonuç

Özetle, ABD'nin İsrail ile kurmuş olduğu özel ilişki türü artık ABD açısından "stratejik bir yük"

haline gelmiştir. Söz konusu ilişki sadece ABD'ye zarar vermekle kalmayıp, Ortadoğu'daki sorunları da içinden çıkılmaz hale sokmaktadır. Hem Ortadoğu'nun hem de uluslararası sistemin selameti ve Amerikalıların genelini çıkarı açısından ve hatta İsrail'in meşruiyeti için, ABD ile İsrail arasındaki mevcut ilişkinin gözden geçirilmesinin gereği açıktır. İsrail lobisinin tekelden kurtulamayan ABD dış politikasının başta Ortadoğu olmak üzere dünyada barışa katkı sağlaması zorlaşacaktır. Sadece 2001 yılındaki Afganistan'a müdahale, 2003 yılında Irak'ın işgali ve bunların sonuçları bile göz önüne alındığında söz konusu lobinin ve İsrail'in ABD'ye ne kadar büyük bir maliyet getirdiği ortadadır. Bu tablo Türkçe'deki bir deyim aklı getirmektedir: "Memuru süslü avrat, zengini hayırsız evlat bitirir". Bunun uluslararası politikadaki yansımaları ise şu şekildedir: "Güçlü bir devleti kontrolsüz müttefik bitirir."

Amerikalılar kaybettikleri şeyleri göz önünde bulundurarak İsrail'e olan sonsuz desteklerini rasyonel bir şekilde tartışma cesaretini gösterebilmelidirler. Aksi takdirde hem ABD'nin hem de Ortadoğu'nun ciddi sorunlarla karşı karşıya gelmesi kaçınılmaz olacaktır.

İsrail'in ABD için getirdiği maliyetler göz önüne alındığında, "böyle dost düşman başına" demek elde değildir. ■

- 1 ABD'nin İsrail ile olan ilişkisinin niteliği hakkında bkz: Bernard Reich, *The United States and Israel: Influence in the Special Relationship*, Praeger, New York, 1984.
- 2 Stephen M. Walt-John Mearshemier, *İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası*, Profil Yayıncılık, Çev. Elif Ocak, İstanbul, 2007, s. 14. Bu çalışma Harvard Üniversitesi Web sayfasında yayınlanmıştır. Daha sonra 2007 yılında *"The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy"* adıyla geniş kapsamlı bir kitap olarak yayınlanmıştır. Söz konusu kitabın türkçe çevirisi ise Küre Yayınları tarafından *"İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası"* adıyla okuyucuya sunulmuştur
- 3 Tanju Bilgiç, "İsrail-ABD İlişkileri: Özel Bir Perspektif", Türel Yılmaz-Mehmet Şahin-Mesut Taştekin, (Der.) *Ortadoğu Siyasetinde İsrail*, Platin Yayınları, Ankara, 2005, s. 108.
- 4 Bilgiç, a.g.m., s. 108.
- 5 Walt-Mearshemier, a.g.e., s.19.
- 6 Walt-Mearshemier, a.g.e., s.20 .
- 7 Walt-Mearshemier, a.g.e., s. 20.
- 8 Walt-Mearshemier, a.g.e., s.21.
- 9 Walt-Mearshemier, a.g.e., s.22.
- 10 Ary Shavit, "Survival of the Fittest", *Ha'aretz*, 9 January 2004. Aktaran Walt-Mearshemier, a.g.e., s.25
- 11 Walt-Mearshemier, a.g.e., s.29.
- 12 İsrail Lobisinin ABD siyasal sistemindeki etkisi için bkz: Mehmet ŞAİN, *Din-Dış Politika İlişkisi: ABD Örneği*, Barış-Platin Yayınları, Ankara, 2009, Erhan Canikoğlu, "İsrail, ABD'deki Yahudi Lobisi ve İkinci Körfez Savaşı, Türel Yılmaz-Mehmet Şahin-Mesut Taştekin, (Der.) *Ortadoğu Siyasetinde İsrail*, Platin Yayınları, Ankara, 2005, Tayyar Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı, Lobiler ve Dış Politika*, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 1997.
- 13 Chicago Üniversitesi'nden John J. Mearshemier ve Harvard Üniversitesi'nden Stephen M. Walt'ın hazırlamış olduğu İsrail Lobisi ve ABD Dış Politikasıyla ilgili rapor, yazarların işinden kovulmasına ve Yahudilerin hedefi durumuna gelmesine yol açtı.
- 14 Asaf Hüseyin, *Batının İslam'la Savaşı*, Pınar Yayınları, İstanbul, 2006, ss. 111-127.
- 15 Walt-Mearshemier, a.g.e., s.29.
- 16 Umut Uzer, "İsrail, Irak ve İran Ekseninde Amerika'nın Ortadoğu Politikası", *Türkiz*, Yıl 1, Sayı 2, 2010, s. 27, Walt-Mearshemier, a.g.e., s.31.